

Još jedan osvrt na članak dr. Lidiје Gajski o cijepljenju

Prof. dr. **Josip Begovac**, specijalist infektolog i predstojnik Klinike za infektivne bolesti u Zagrebu

• Kritički osvrt na cijepljene i cjepiva svakako je potreban, međutim, dr. Gajski na selektivan i znanstveno neprimjeren način pristupa suvremenoj problematiki cijepljenja. Naime ignorira sve dokaze o učinkovitosti i neškodljivosti cijepljenja, a često susrećemo i tvrdnje koje jednostavno prema današnjim

spoznajama nisu točne. Svojim pisanjem dr. Gajski se nažalost, pridružuje globalnom pokretu protiv cijepljenja. Osobito se ne slažem s tvrdnjom da se cijepljenje uvodi i održava „pod pritiskom medicinske industrije i globalnih centara moći (misli se na Svjetsku zdravstvenu organizaciju) uz svesrdnu pomoć

Prof. dr. Josip Begovac

lokalnih političara i medicinskih stručnjaka koji u tome vide osobni interes" jer se time svatko tko se zalaže za primjenu cjepiva

automatski etiketira kao osoba koja u tomu ima osobni interes. Na taj način se želi obeshrabriti i onemogućiti svaka rasprava.

Dr. Gajski je već na samom početku svog osvrta spomenula niz knjiga koje dovode u sumnju cijepjenja, ali ne navodi knjige koje ukazuju na štetu od pokreta protiv cijepjenja (npr. Mnookin S. *The Panic Virus: A True Story of Medicine, Science, and Fear* 2010; Offit PA. *Deadly Choices: How the Anti-Vaccine Movement Threatens Us All* 2010).

Suglasan sam da je bilo pogreška u prošlosti u procjeni cjepiva, bilo je i istraživanja koja su imala s današnjih gledišta manjkavosti. Ali isto tako smo svjedoci da je današnji pokret protiv cijepjenja pridonio povratku klasičnih zaraznih bolesti u mnogim dijelovima svijeta.

To je ne samo dovelo do javno-zdravstvenog problema već i do umiranja i nepotrebnog obolijevanja tisuća ljudi, nažalost većinom djece. Ljudi često emocionalno reagiraju i skloni su prihvaćanju pseudo-znanosti, a u nas su još dodatno skloni različitim teorijama urote. Sve to nažalost članak dr. Gajski podržava.

Globalni pokret protiv cijepjenja dobio je značajan zamah nakon objavljivanja članka dr. **Andrew Wakefielda** o povezanosti autizma i cjepiva za morbile, mumps i parotitis, u časopisu *Lancet* 1998. g. Međutim, danas znamo da se radi o članku s izmišljenim podacima i znanstvenoj prijevari. Urednici *Lanceta* povukli su članak nakon provedene istrage Britanske liječničke komore. Zaključak istrage koja se vodila protiv Wakefielda bila je da "nije uspio u svojoj dužnosti kao odgovorni liječnik, djelovao je i protiv interesa svojih pacijenata i nečasno i neodgovorno postupao u objavljenim istraživanjima".

Dakle, pokretu protiv cijepjenja nisu strane manipulacije i nečasne radnje. U članku dr. Gajski se citiraju nepostojeći znanstveni autoriteti. **Raymonda Obomsawina** se prikazuje kao međunarodnog eksperta, a u bazi Pubmed možemo naći samo jedan rad koji je napisao u časopisu za medicinske sestre o zdravlju u Indiji 1978. g. **Neil Miller** je novinar a ne znanstvenik, dok za **Antony Morrisa** nema nikakve potvrde da je ikada bio „glavni kontrolor cjepiva u FDA“, itd.

U članku dr. Gajski nalazimo niz netočnosti, ali ne bih htio zamarati čitatelje s detaljnim odgovorima na sve tvrdnje. Međutim, upozorio bih da kada citira nobelovce i priznate znanstvenike (npr. **Joshua Lederberga** i **Alberta Sabina**) jednostavno ne možete pronaći gdje i kada su oni izjavili to što dr. Gajski navodi. Naravno, na web stranici antivakcinalnog pokreta možete svašta

pronaći ali to ne bi smjela biti relevantna literatura. Usput bih spomenuo da je upravo s cjepivom koje je otkrio Sabin suzbijena epidemija poliomijelitisa u mnogim državama, a dr. Gajski stavlja Sabina u kontekst „vakcinacija nije iole značajnije poboljšala stanje u vezi s bolestima zbog kojih je uvedena“.

U pogledu nuspojava svi protivnici cijepjenja namjerno prešućuju činjenicu o učestalosti pojavljivanja neke bolesti u određenoj populaciji. Na primjer, ako se neka bolest pojavljuje u populaciji u omjeru 1:1 000 000 tada jedan slučaj te bolesti može koincidirati s primjenom milijun doza cjepiva. Velika je vjerojatnost da će osoba koja dobije neku tešku kroničnu bolest (koju bi i inače dobila) biti sklona povezati je s prethodnim cijepljenjem, što objektivno ne mora biti točno. Dakle u procjeni ovakvih nuspojava moramo uzeti u obzir bazičnu incidenciju pojedinih kroničnih bolesti.

U članku se, nakon što je cijepjenje proglašeno nepotrebnim rizikom, predlaže kako bi ono trebalo biti dobrovoljno i da treba roditeljima prepustiti odluku o cijepljenju. Navode se primjeri Austrije i Njemačke.

Uistinu na web stranicama austrijskog Ministarstva zdravstva možete pronaći tekst informiranog pristanka za cijepjenje, ali se isto tako u planu cijepjenja jasno ističe da se djeci ne smije uskratiti pravo na zdravlje. Citira se konvencija UN-a o pravima djeteta, u što se uključuje i pravo na zaštitu od raznih bolesti cijepljenjem. Liječnici se upozoravaju da je njihova dužnost voditi pravodobnu brigu o cijepljenju djece i da je neprovođenje cijepjenja (osim za slučajeve s kontraindikacijama) suprotno medicini koja se temelji na dokazima. Uz to valja dodati da u planu cijepjenja u Austriji ima niz cjepiva koja se u nas ne nalaze u obvezatnom programu (npr. cjepivo protiv varicele, pneumokoka, hepatitisa A, krpeljnog meningoencefalitisa, rotavirusa itd). Vidi: http://bmg.gv.at/cms/home/attachments/1/4/0/CH1100/CMS1038913010412/impfplan_2011.pdf.

Prepuštam čitateljima procjenu je li u sadašnjoj situaciji u Hrvatskoj uistinu dobro uvesti isključivo dobrovoljno cijepjenje.

Nikako se ne bi smjelo dogoditi da dobrovoljno cijepjenje bude pokus čije će posljedice snositi naša djeca. Nemamo savršena cjepiva i način njihove primjene nije idealan, ali nije dopustivo svjesno manipulirati sa znanstvenim spoznajama i obmanjivati javnost.

Želim deklarirati sljedeće potencijalne sukobe interesa:

1. U proteklih pet godina farmaceutske tvrtke koje se bave antiretrovirusnim liječenjem sponzorirale su mi troškove putovanja i smještaja na kongresima (Abbott, MSD, ViiV, Johnson & Johnson, Gilead) i imam trenutno jednu financijsku potporu za jedno istraživanje (Abbott).

2. Koautor sam rada (pisma uredniku) koji je objavljen u *Lancetu* 1993. g. kada smo upozorili na veliku učestalost nuspojava od cjepiva protiv morbila, mumpsa i rubelle.

3. Svoju djecu i unuke cijepio sam prema redovnom kalendaru cijepjenja (uključujući i ona koja nisu u obvezatnom programu).

(josp.begovac@gmail.com)